

به نام خدا

اظهار نظر کارشناسی درباره:

«طرح اصلاح مواد (۳۸) و (۳۹) قانون مالیات بر ارزش افزوده مصوب ۱۳۸۷»

۱. بیان مسئله

طرح اصلاح مواد (۳۸) و (۳۹) قانون مالیات بر ارزش افزوده مصوب ۱۳۸۷ به عنوان طرح معوق از مجلس هشتم و در راستای اجرای مفاد ماده (۱۴۰) آیین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی به صورت یک شوری با شماره چاپ ۳۰ و شماره ثبت ۲۶ مورخ ۱۳۹۱/۴/۲۰ تقدیم مجلس شورای اسلامی شد. به عبارت دیگر برخی از نمایندگان مجلس با درخواست رسیدگی به طرح مذکور در مجلس نهم، خواستار به جریان انداختن مجدد طرح فوق شده‌اند.

در مفاد تبصره «۱» ماده (۳۸) قانون مالیات بر ارزش افزوده مقرر شده است که واحدهای تولیدی آلاینده محیط زیست که استانداردها و ضوابط حفاظت از محیط زیست را رعایت نمی‌کنند، طبق تشخیص و اعلام سازمان حفاظت محیط زیست، همچنین پالایشگاه‌های نفت و واحدهای پتروشیمی، علاوه بر مالیات و عوارض متعلق موضوع این قانون، مشمول پرداخت یک درصد (۱٪) از قیمت فروش به عنوان عوارض آلاینده می‌باشند. در ادامه این تبصره و در بند «الف» ماده (۳۹) این قانون، نحوه اجرایی کردن مفاد این حکم و همچنین نحوه توزیع عوارض این تبصره تشریح شده است.

طراحان طرح مذکور بر این باورند که در بسیاری از موارد دامنه آلاینده‌گی برخی از فعالیت‌های اقتصادی در برخی از حوزه‌های شهری، روستایی و یا استانی خارج از محل استقرار آن فعالیت، گسترش یافته و خساراتی را به بار می‌آورد. در این طرح سعی شده نحوه توزیع عوارض حاصل از آلاینده‌گی‌ها به نحوی تغییر کند که تمام مناطق آسیب‌دیده بر اساس شاخص‌های معرفی شده، از این منابع برخوردار شوند تا بتوانند از این منابع در رفع آلودگی‌های زیست‌محیطی استفاده کنند.

البته این موضوع (تغییر در نحوه توزیع منابع حاصل از عوارض آلاینده‌گی) در مفاد ماده (۱۲۳) قانون برنامه پنجم توسعه به نحوی گنجانده شده است. اما با توجه به بررسی‌های کارشناسی صورت گرفته در خصوص طرح یاد شده در کمیسیون‌های تخصصی مجلس هشتم و اصرار برخی از طراحان طرح مبنی بر ضرورت دائمی شدن مفاد این طرح در قالب اصلاح قانون مالیات بر ارزش افزوده و همچنین ضرورت توجه به برخی از نکات مدنظر در طرح غیر از موضوع توزیع منابع عوارض، ضروری است در تصویب نهایی طرح برخی نکات کارشناسی مورد توجه قرار گیرد.

۲. اظهار نظر کارشناسی

با توجه به بررسی‌های کارشناسی صورت گرفته، نظرات کارشناسی قابل ملاحظه در مورد طرح ارائه شده، در چند بند به ترتیب زیر ارائه می‌شود:

- پیشنهاد می‌شود در تصویب عوارض آلاینده‌گی برای واحدهای تولیدی آلاینده (چه واحدهای پالایشگاهی و پتروشیمی و چه سایر واحدهای تولید آلاینده) انگیزه اصلاح ساختار تولید با هدف برطرف کردن روش‌های تولید آلاینده صورت گیرد. این موضوع می‌تواند فعالان این بخش را برای بررسی، مطالعه و

استفاده از روش‌های نوین در رفع آلاینده‌ها ترغیب کند. براین اساس پیشنهاد می‌شود نرخ عوارض آلاینده‌ی واحدهای تولیدی آلاینده با تشخیص سازمان محیط زیست و به نسبت میزان آلاینده‌ی آنها به صورت درصدی از قیمت فروش محصولات و در یک بازه مشخص مانند صفر تا یک درصد (۰ تا ۱٪) تعیین شود.

- با توجه به ماهیت آلاینده‌ی برخی از واحدهای تولیدی مانند پتروشیمی‌ها، پالایشگاه‌های نفت و گاز و واحدهای استخراج نفت و گاز پیشنهاد می‌شود عوارض آلاینده‌ی این گروه از فعالیت‌ها بین نیم تا یک درصد (۰/۵ تا ۱٪) قیمت فروش محصولات آنها تعیین شود. این امر علاوه بر مشمول شدن این گروه از فعالیت‌ها در فهرست دائمی فعالیت‌های آلاینده، انگیزه اصلاح و تعدیل آلاینده‌ی و در نتیجه کاهش عوارض پرداختی را به فعالان این گروه خواهد داد تا با بکارگیری روش‌های تکنولوژیک و کاستن از آلاینده‌ی‌ها مشمول درصد پایینی از نرخ عوارض آلاینده‌ی باشند. مرجع قانونی تعیین میزان آلاینده‌ی و نرخ عوارض (بین ۰/۵ تا ۱٪) نیز سازمان حفاظت از محیط زیست کشور خواهد بود.

- با توجه به مفاد ماده (۱۲۳) قانون برنامه پنجم توسعه بهتر است موارد مرتبط با نحوه توزیع منابع این عوارض به ترتیب ذکر شده در این ماده تبیین شود.

جمع‌بندی و پیشنهادها

با توجه به ملاحظات کلی مطرح شده، پیشنهاد می‌شود متن زیر جایگزین مفاد طرح (مفاد تبصره «۱» ماده (۳۸) و ماده (۳۹)) شود.

ماده (۳۸)

تبصره «۱»- پالایشگاه‌های نفت، گاز، واحدهای استخراج نفت و گاز و واحدهای پتروشیمی بزرگ (پنجاه کارکن و بالاتر) مشمول پرداخت عوارض آلاینده‌ی با نرخ نیم تا یک درصد بسته به میزان آلاینده‌ی طبق تشخیص و اعلام سازمان محیط زیست می‌باشند.

واحدهای تولیدی آلاینده محیط زیست نیز که استانداردها و ضوابط حفاظت از محیط زیست را رعایت نمی‌نمایند، طبق تشخیص و اعلام سازمان حفاظت از محیط زیست (تا پانزدهم اسفندماه هر سال برای اجرا در سال بعد) مشمول پرداخت عوارض حداکثر تا یک درصد (نرخ عوارض بین صفر تا ۱٪) مشمول پرداخت عوارض آلاینده‌ی می‌باشند. نرخ عوارض آلاینده‌ی برای واحدهای یاد شده براساس استانداردهای تعریف شده توسط شورای عالی محیط زیست و براساس تشخیص سازمان حفاظت محیط زیست استان‌ها در دامنه مشخص شده در هر مورد تعیین خواهد شد.

عوارض آلاینده‌ی موضوع این قانون علاوه بر مالیات و عوارض متعلق موضوع این قانون بوده و مبنای محاسبه عوارض آلاینده‌ی در تمام واحدهای مشمول، قیمت فروش محصولات است.

حکم ماده (۱۷) این قانون و تبصره‌های ذیل آن به استثنای تبصره «۵» در مورد عوارض آلاینده‌ی موضوع این ماده قابل تسری نمی‌باشد. همچنین معافیت صادراتی کالاهای تولیدی موجب عدم اخذ عوارض آلاینده‌ی نخواهد شد.

واحدهای تولیدی آلاینده که طبق فهرست اعلام شده از سوی سازمان حفاظت محیط زیست مشمول پرداخت عوارض آلاینده‌ی شده‌اند در صورتی که در طی سال نسبت به رفع آلاینده‌ی اقدام نمایند با درخواست واحد مزبور و تأیید سازمان حفاظت از محیط زیست از فهرست واحدهای آلاینده خارج می‌گردند در این صورت واحدهای یاد شده از اول دوره مالیاتی بعد از تاریخ اعلام (تاریخ صدور نامه) سازمان حفاظت محیط زیست به سازمان امور مالیاتی مشمول پرداخت عوارض آلاینده‌ی نخواهند شد.

واحدهای تولیدی که در طی سال بنابه تشخیص و اعلام سازمان حفاظت از محیط زیست به فهرست واحدهای

آلاینده محیط زیست اضافه گردند، از اول دوره مالیاتی بعد از تاریخ اعلام (تاریخ صدور نامه) سازمان حفاظت از محیط زیست مشمول پرداخت عوارض آلاینده‌گی خواهند شد.

عوارض موضوع این تبصره شامل واحدهای مستقر در مناطق آزاد تجاری - صنعتی و مناطق ویژه اقتصادی نیز می‌شود.

عوارض وصولی موضوع این تبصره در هر شهرستان مطابق مفاد ماده (۱۲۳) قانون برنامه پنجم توسعه و به نسبت جمعیت، بین شهرداری‌ها و دهیاری‌های همان شهرستان و سازمان‌های متولی مناطق آزاد تجاری - صنعتی و مناطق ویژه اقتصادی توزیع می‌شود تا با اولویت در طرح‌های رفع یا کاهش آلاینده‌گی و ایجاد و توسعه و نگهداری فضاها و کمربندهای سبز مصرف شود.

سازمان‌های متولی اداره مناطق آزاد تجاری - صنعتی و ویژه اقتصادی از نظر توزیع عوارض موضوع این تبصره حسب مورد شهرداری و یا دهیاری تلقی شده و به نسبت جمعیت مستقر در این مناطق از عوارض موضوع این تبصره برخوردار می‌شوند.

تبصره «۲» - عوارض آلاینده‌گی موضوع این ماده در صورتی که آلاینده‌گی واحدهای تولیدی به بیش از یک شهرستان در استان سرایت کند، مطابق مفاد ماده (۱۲۳) قانون برنامه پنجم توسعه توزیع خواهد شد.

تبصره «۳» - در صورتی که واحدهای تولیدی به منظور ارتقای مهارت و سلامت کارکنان خود مراکز آموزشی و ورزشی ایجاد یا در این خصوص هزینه نمایند با اعلام وزارت کار و امور اجتماعی می‌توانند ۱۰ درصد عوارض موضوع بند «الف» این ماده را تا سقف هزینه صورت گرفته درخواست استرداد نمایند، در صورت تأیید هزینه‌های مزبور توسط سازمان امور مالیاتی وجوه مربوط قابل تهاتر یا استرداد خواهد بود.

ضوابط اجرایی موضوع این تبصره توسط سازمان امور مالیاتی کشور و دستگاه‌های اجرایی زیربط تهیه و ابلاغ می‌گردد.

تبصره «۴» - کلیه مفاد تبصره‌های بند «الف» مشمول فعالیت‌های ذکر شده در مناطق آزاد تجاری، صنعتی و ویژه اقتصادی نیز می‌گردد.

- بند «الف» ماده (۳۹)

عوارض وصولی بند «الف» ماده (۳۸) در هر شهرستان به نسبت ضریب جمعیت بین شهرداری‌ها و دهیاری‌ها و یا سازمان‌های متولی اداره مناطق آزاد تجاری - صنعتی و ویژه اقتصادی همان شهرستان توزیع می‌گردد.

معادل ۱۰ درصد از عوارض بند «الف» ماده (۳۸) وصولی از مؤدیان واقع در شهرک‌های صنعتی به حساب شهرک صنعتی مربوطه برای تأمین هزینه ارائه خدمات شهری و عمرانی واریز می‌گردد.

عوارض سهم روستاهای فاقد دهیاری به حساب استانداری استان مربوطه واریز خواهد شد تا حسب مقررات صرف امور عمرانی و آبادانی روستاهای مربوطه شود.